

Universiteit Utrecht

Het effect van verleidingen op de mate van zelfregulatie ter bescherming van de partnerrelatie: een onderzoek vanuit de ‘Counteractive Control’ Theorie

Patricia Peelen

Afstudeeronderzoek 2012

Auteur: P.A.J. Peelen (3725898)
Facultaire begeleidster: Dr. F.M. Kroese
Studieonderdeel: Master thesis/onderzoek
Afstudeerrichting: Klinische Psychologie & Gezondheidspsychologie
Datum: 23-08-2012
Faculteit Sociale Wetenschappen
Universiteit Utrecht

Abstract

Counteractive Control Theory (CCT) explains how people counteract temptations to protect their long term objectives by self-regulation strategies. Especially strong temptations seem to activate long term goal associations, which temper the impulse to indulge. Paradoxically, average temptations are often underestimated and might result in reduced self-regulation. This study examines the effect of temptation strength on self-regulation processes in the context of romantic relationships where a single attractive person from the opposite sex may threaten the goal to be faithful. Men in a relationship were hypothesized to activate more goal associations and more congruent goal behavior when confronted with a strong temptation compared to men without a relationship. Also, men in a relationship were expected to activate less goal associations and goal congruent behavior in average compared to strong temptations.

Male participants were exposed to a picture of an average or very attractive single woman. Subsequently, they performed a lexical decision task to measure goal associations (stay faithful) and completed a questionnaire which measured congruent goal behavior (approaching the single woman).

Results showed that, within the strong temptation condition, the goal was more accessible and more goal-congruent behavior was observed at men in a relationship compared to single men. However, for men in a relationship no differences between temptation strength conditions were found on goal activation and goal congruent behavior.

In conclusion, the results indicate that CCT also applies to (strong) temptations within romantic relationships. The expected paradox of temptation strength is not observed in the present study, which might indicate a complex nature of temptations in relationships.

'Ik kan alles weerstaan behalve verleiding'.

Oscar Wilde (1845-1900)

Verleidingen bezorgen ons een dilemma: toegeven of weerstaan. Verleidingen komen dagelijks voor in allerlei facetten van het leven zoals zin in een stuk taart, flirten binnen sociale ontmoetingen en teveel whisky drinken tijdens een gezellige avond. Het toegeven aan deze verleidingen kan zorgen voor overgewicht, overspel en een kater. Deze staan vaak haaks op onze lange termijn doelen zoals afvallen, trouw en nuchter blijven. Verleidingen werden lange tijd gezien als signalen die onmiddellijk aanzetten tot impulsief gedrag waardoor verleidingen moeilijk te weerstaan zijn. Zo werd aangenomen in de context van voedselverleidingen dat het zien van bepaald voedsel juist aanzet tot eten (Fedoroff, Polivy & Hermann, 1997). Echter recente studies binnen voedselverleidingen toonden aan dat sommige verleidelijke signalen juist kunnen aanzetten tot zelfcontrole (Myrseth, Fishbach, Trope, 2009; Trope & Fishbach, 2000). Zo werd gevonden dat de aanwezigheid van een sterke verleiding kan aanzetten tot een hogere mate van zelfcontrole, hetgeen een remmend effect heeft op de toegankelijkheid van de verleiding (Fishbach, Friedman & Kruglanski, 2003). De wijze waarop verleidingen kunnen worden tegengewerkt en juist zelfcontrole stimuleert wordt beschreven in de Counteractive Control Theorie (CCT) (Trope & Fishbach, 2000). Veel onderzoek naar de CCT is gedaan binnen het domein van voedselverleidingen. Deze studie zal onderzoek doen naar verleidingen in de context van partnerrelaties, waarin andere aantrekkelijke personen gezien worden als potentiële bedreigingen om trouw te blijven aan de vaste relatie.

Verleiding en doelconflict

Verleiding is een bekend verschijnsel, maar de exacte definitie is niet eenduidig te vinden in de literatuur. Vansteenweg (2007) definieert verleiding als een proces waarin iemand aangezet wordt tot een daad, waarvan hij of zij later spijt zou kunnen krijgen. Ook wordt verleiding beschreven als een situatie waarin een persoon in conflict komt met zijn lange termijn doel (Trope & Fishbach, 2000). Personen streven in hun leven belangrijke doelen na die vooral op lange termijn van waarde zijn en voordelen opleveren. Het toegeven aan de verleiding is aantrekkelijk, maar gaat vaak ten koste van een dergelijk lange termijn doel (Loewenstein, 1999, Fishbach et al, 2003). Een voorbeeld van een lange termijn doel binnen partnerrelaties is 'het behouden van en trouw blijven aan de vaste relatie'. Echter, sterke verleidingen van andere aantrekkelijke personen kunnen dit doel bedreigen. Dit levert op de korte termijn plezierige uitkomsten op zoals genot, lust en begeerte. Tegelijkertijd vormen die verleidingen een directe bedreiging voor de partnerrelatie. Hierdoor ontstaat er een

zelfcontrole dilemma, te weten: toegeven of weerstaan? Raken personen verleiding van een (aantrekkelijke) ander, waardoor ontrouw ontstaat dan wordt gesproken van overspel. In deze studie zal overspel worden bekeken vanuit de bereidheid tot toenaderingsgedrag ten aanzien van een aantrekkelijke alternatieve single vrouw.

De reden dat overspel zo bedreigend is voor een vaste partnerrelatie heeft verschillende oorzaken. Overspel wordt in de meeste culturen als negatief beschouwd en als overtreding gezien van de sociale norm zoals gehanteerd binnen partnerrelaties (Barta & Kiene, 2005). Overspel heeft meestal negatieve gevolgen voor de relatie. De bedrogene kan zich onzeker gaan voelen en kwaad, wat zelfs kan leiden tot een depressie (Boekhout, Hendrick, & Hendrick, 1999). Tevens leidt overspel vaak tot een daadwerkelijke relatiebreuk (Barta & Kiene, 2005); het Centraal Bureau voor de Statistiek (2006) noemde 'overspel' op één na de grootste oorzaak van echtscheidingen. De verleiding tot overspel lijkt zeer sterk ondanks alle problemen en scheidingen welke daarvan het gevolg zijn. Er is veel onderzoek gedaan naar welke factoren bijdragen tot overspel. Overspel zou vaker voorkomen bij personen die ontevreden zijn met hun huidige relatie (Whisman, Gordon, & Chatav, 2007). Tevens zouden personen met weinig executieve vaardigheden op het gebied van zelfregulatie eerder overgaan tot overspel (Pronk, Karremans, Wigboldus, 2011). Naast de interpersoonlijke en relationele factoren die kunnen bijdragen aan overspel, richt dit onderzoek zich op een andere factor, namelijk het weerstaan van verleidingen via zelfregulerende strategieën, gezien vanuit de Counteractive Control Theorie.

Counteractive Control Theorie

De Counteractive Control Theorie wil verklaren op welke manier mensen verleidingen tegenwerken (counteracting) door middel van zelfregulerende strategieën om de lange termijn doelstellingen te beschermen (Trope & Fishbach, 2000; Fishbach & Trope, 2005). Personen blijken niet zonder meer overgeleverd te zijn aan sterke verleidingen. Situaties waarin de korte termijn uitkomsten in conflict zijn met het lange termijn doelen zorgen dat verleidingen worden ervaren als bedreigingen. Onderzoeken op het gebied van voedselverleidingen tonen aan dat sterke verleidingen (een chocoladetaart) die een bedreiging vormen voor belangrijke doelstellingen (afvallen/lijnen) op een automatische wijze doelassociaties oproept ten aanzien van de belangrijke doelstelling. Dit versterkt automatisch de subjectieve waarde van 'het belangrijke doel' en tempert de waarde van de verleiding. Dit proces doet de verleiding weerstaan en zorgt voor lange termijn doel congruent gedrag (Myrseth, et al, 2009, Kroese, Evers, & De Ridder, 2009; Fishbach et al, 2003).

Toch kunnen sommige personen niet alle verleiding weerstaan. Een recente studie naar voedselverleidingen leerde dat zelfregulerende strategieën het meest effectief zijn wanneer de sterkte van de verleider groot en aantrekkelijk genoeg is. Het onderzoek naar voedselverleidingen van Kroese, Evers en De Ridder (2011) vond een paradoxaal effect, namelijk dat blootstelling aan gemiddelde verleider (een minder aantrekkelijke chocoladecake) zorgt voor minder effectieve zelfregulatie dan een sterke verleider (een zeer aantrekkelijke chocoladecake). Fishbach en Converse (2010) stellen als belangrijke voorwaarde voor het activeren van zelfregulatie strategieën dat een zelfcontrole-dilemma herkend wordt. De verleidende stimulus moet herkend worden als bedreiging voor het lange termijn doel, zodanig dat de verleider de waarde en prioriteit van het lange termijn doel feitelijk versterkt (Fishbach & Converse, 2010). Als de verleidende stimulus niet als bedreiging ervaren wordt, bestaat het gevaar dat de persoon de verleiding onderschat, waardoor hij of zij op een slinkse wijze de verleiding niet kan weerstaan.

Partnerrelaties en zelfregulatie

Studies naar zelfregulatie vanuit de Counteractive Control Theorie zijn veelal uitgevoerd op het domein van voedselverleidingen. In dit onderzoek wordt gekeken of de bevindingen uit deze onderzoeken ook houdbaar zijn voor verleidingen die bedreigend zijn voor de partnerrelatie. Hoewel er nauwelijks onderzoek is gedaan in het licht van de CCT zijn er enkele onderzoeken uitgevoerd over de wijze waarop mensen zelfregulatie strategieën bezitten om de vaste relatie te beschermen tegen aantrekkelijke andere personen. Evenals in de voedselverleiding studies, worden zelfregulatie en zelfcontrollerende strategieën ook bij partnerrelaties gezien als een beschermend mechanisme om trouw te blijven aan de vaste relatie (Ritter, Karremans, van Schie, 2010). Een zelfcontrole strategie die vaak wordt beschreven binnen partnerrelaties is het 'Derogation Effect' (verlagingseffect). Het Derogation Effect stelt dat personen in een relatie de fysieke aantrekkelijkheid van een tegenovergestelde sekse lager waarderen in vergelijking met single personen zonder een relatie (Karremans & Verwijmeren, 2008; Lydon, Fidzimonis, & Naidoo, 2003; Lydon, Maena, Sepinwalls, Richards, & Mayman 1999, Johnson & Rusbult, 1989). Aanvullend onderzoek naar dit Derogation Effect schrijft de mate van waardering van fysieke aantrekkelijkheid toe aan de 'beschikbaarheid' van de stimulus. Fishbach, Zhang en Myrseth, (2010) schreven dat fysieke aantrekkelijkheid enkel lager wordt gewaardeerd als er sprake is van een beschikbare – dreigende – stimulus (single persoon), maar dat de waardering niet verandert in het geval van een onbeschikbare – minder bedreigende – stimulus (persoon in een relatie). Bovendien schaaft men de aantrekkelijkheid van de eigen partner hoger in na het

scoren van de beschikbare en onbeschikbare stimuli (Fishbach et al, 2010; Fishbach & Converse, 2010). Deze bevindingen kunnen de CCT bevestigen waarin de subjectieve waarde van ‘het belangrijke lange termijn doel’ (trouw blijven aan de eigen partner) wordt versterkt en de waarde tempert van een sterke en bedreigende verleiding (potentiële partner).

Bovenstaande onderzoeken beschrijven de resultaten aan de hand van expliciete bewuste cognitieve processen om een relatie te beschermen. Naast het defensiemechanisme van het Derogation Effect wordt er ook een verschil in aandachtbias gevonden tussen single mannen en mannen in een vaste relatie. Mannen zouden een automatische en onbewuste aandachtsbias hebben voor aantrekkelijke gezichten van de andere sekse (Miller, 1997). Als men single mannen vergelijkt met mannen in een vaste relatie, blijken vooral single mannen een grotere aandacht te hebben voor aantrekkelijke potentiële partners. Terwijl mannen in een vaste relatie deze ‘extra aandacht’ naar andere partners niet vertonen (Maner, Gailliot, & DeWall, 2007). De veronderstelling is dat hierdoor de aandacht gericht uitgaat naar de vaste relatie, hetgeen de kans op ontrouw en overspel verkleint. Dit aandachtsverschil duikt vooral op bij zeer aantrekkelijke potentiële partners van de andere sekse en niet bij gemiddelde aantrekkelijke potentiële partners (Maner, Gailliot & Miller, 2009). De onderzoeken laten zien dat de zelfregulatie vooral effectief is bij sterke verleiders en dat zowel impliciete en expliciete cognitieve processen hierbij een rol spelen.

De huidige studie onderzoekt of de zelfregulatie strategieën bij mannen in een vaste relatie ook specifiek te beschrijven zijn vanuit de CCT. Maner en collega’s (2009) geven hiervoor al een eerste indicatie, namelijk dat de zelfregulatie vooral optreedt bij zeer aantrekkelijke verleiders (sterke verleidingen). Echter de CCT stelt vanuit studies naar voedselverleidingen vast dat vooral sterke verleiders een effectieve zelfregulatie oproepen, omdat doelassociaties worden geactiveerd ten aanzien van het lange termijn doel (bijvoorbeeld: trouw blijven). Dit tempert uiteindelijk de verleiding. Dit onderzoek richt zich niet enkel op de mate van zelfregulatie, maar wil daarnaast achterhalen of evenals bij voedselverleidingen ook sterke verleidingen voor de partnerrelatie doelassociaties activeren. Tevens tracht dit onderzoek te achterhalen of de activatie van doelassociaties ten aanzien van het lange termijn doel (trouw blijven) zorgt voor ‘doel congruent gedrag’. Doel congruent gedrag zal beschreven worden in de mate van toenaderingsgedrag tot de aantrekkelijke alternatieve vrouw. Hoe minder toenadering de mannen in relatie vertonen ten aanzien van de aantrekkelijke single vrouw, des te meer doel congruent gedrag deze mannen vertonen om trouw te blijven aan hun huidige partnerrelatie. Daarnaast zal het gevonden paradoxale effect bij voedselverleidingen (Kroese,

2012, Kroese et al, 2011), waarin een gemiddelde verleiding vaak onderschat wordt en de zelfregulatie ondermijnd, ook getoetst worden in de context van aantrekkelijke alternatieve verleidingen die in potentiële bedreiging zijn voor de partnerrelatie. Dit zou betekenen dat de kans op overspel mogelijk groter is bij gemiddeld aantrekkelijke vrouw (gemiddelde verleider) in vergelijking met een zeer aantrekkelijke vrouw (sterke verleider).

In lijn met de CCT worden twee hypothesen binnen dit onderzoek getoetst. De eerste hypothese richt zich op het feit dat vooral sterke verleidingen zelfregulatie activeert. Deze hypothese veronderstelt dat mannen in een relatie bij blootstelling aan een zeer aantrekkelijke single (sterke verleider) meer doelassociaties activeren en minder toenaderingsgedrag vertonen ten aanzien van deze single vrouw in vergelijking met mannen zonder een relatie. De tweede hypothese richt zich op het paradoxale effect waarin gemiddelde verleidingen dikwijls worden onderschat. De verwachting is dat mannen in een relatie minder doelassociaties activeren en meer toenaderingsgedrag vertonen bij blootstelling aan een gemiddeld aantrekkelijke single vrouw (gemiddelde verleider) in vergelijking met mannen in een relatie die worden blootgesteld aan een sterk aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider).

In deze studie zal de activering van doelassociaties (ten aanzien van trouw blijven) en toenaderingsgedrag tot een single vrouw worden onderzocht bij mannen zowel met als zonder relatie, bij blootstelling aan drie verleidende condities: een zeer aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider), een gemiddeld aantrekkelijke single vrouw (gemiddelde verleider) en een controleconditie. In de controleconditie wordt geen beeld getoond een single vrouw. Ook zal worden gecontroleerd voor de mate van zelfregulatieve vaardigheden en de mate van tevredenheid en betrokkenheid die mannen ervaren in hun huidige relatie.

Methode

Participanten

Binnen dit onderzoek participeerden vierenzestig, mannelijke studenten ($N = 64$). Binnen deze groep hadden 38 mannen een heteroseksuele relatie, 23 mannen geen relatie en 1 man een homoseksuele relatie. Dit onderzoek zal zich uitsluitend richten op de mannen met een heteroseksuele relatie en mannen zonder een relatie. De leeftijd van de onderzoeksgroep varieerde van 17 tot 32 jaar en de deelnemers werden gerekruteerd vanuit de universiteit Utrecht en de Hoge School van Utrecht. Eén participant kon niet worden geïncludeerd in dit onderzoek wegens een procedurefout tijdens de afname van het onderzoek. De mannen met en zonder relatie werden ingedeeld in drie verschillende condities: sterke verleiding, gemiddelde verleiding en de controlegroep. Bij mannen met een relatie ontstond een verdeling van 12 mannen in de sterk verleidelijke conditie, 12 mannen in de gemiddeld verleidelijke conditie en 14 mannen in de controlegroep. Bij mannen zonder relatie ontstond een verdeling van 8 mannen in de sterke verleidelijke conditie, 6 mannen in gemiddelde verleidelijke conditie en 8 mannen in de controlegroep.

Procedure

Mannelijke studenten ontvingen per e-mail en via flyers een uitnodiging om deel te nemen aan dit onderzoek. In de uitnodiging stond dat het onderzoek zogenaamd ging over de reactiesnelheid bij taalverwerking. Deelnemers ontvingen na deelname een bedrag van vier euro of een $\frac{1}{2}$ proefpersoonpunt. Ook ondertekenden zij een informed consent formulier. De mannen kregen in het gedragslaboratorium een PowerPoint presentatie te zien over een uitwisselingsproject tussen Maastrichtse vrouwelijke studenten. Deze PowerPoint diende als manipulatie om de participanten te verdelen in de sterke of gemiddelde verleidelijke conditie en in de controlegroep. Aansluitend werd een lexicale decisie taak uitgevoerd. Daarna vulden de proefpersonen enkele vragenlijsten in en kregen zij een formulier waarop zij konden aangeven of ze de zogenaamde vrouwelijke uitwisselingsstudente van de presentatie wilden ontmoeten. Aan het einde werden de proefpersonen ingelicht over het daadwerkelijke doel en de opzet van dit onderzoek en ondertekenden de deelnemende participanten de geheimhoudingsverklaring.

Pilot

Alvorens het experiment van start ging werden er twee condities gecreëerd: 'hoog aantrekkelijke verleiding' en 'gemiddeld aantrekkelijk verleiding'. Deze condities werden geoperationaliseerd via afbeeldingen van aantrekkelijke vrouwelijke gezichten. In de eerste pilot participeerden vierenzeventig mannelijke studenten ($N=74$), gerekruteerd vanuit

Hogeschool Zuyd te Heerlen. De leeftijd van deze groep varieerde van 18 tot 26 jaar. Voor deze pilot werden 16 afbeeldingen van vrouwelijke gezichten geselecteerd uit de FEI face database (Thomaz & Giraldi, 2010). Deze afbeeldingen werden beoordeeld op aantrekkelijkheid met behulp van een 7 puntschaal, van 1= zeer onaantrekkelijk tot 7= zeer aantrekkelijk. Voor een tweede pilot werden hieruit zes foto's geselecteerd op basis van de score die pasten bij de sterk verleidelijke conditie of de gemiddelde verleidelijke conditie. Ook werd hier een afzonderlijke foto toegevoegd van een aantrekkelijk vrouwelijk gezicht die los staat van de FEI database. In deze pilot vergeleken de participanten de foto's niet onderling, maar werd elke foto afzonderlijk beoordeeld op aantrekkelijkheid, wederom op een 7-punt schaal. Aan een tweede pilot namen vijfenzeventig mannelijke studenten deel ($N = 75$), gerekruteerd vanuit de Universiteit Maastricht. De leeftijd van deze groep varieerde van 18 tot 29 jaar. Uiteindelijk resulteerde deze procedure in twee afbeeldingen, één passend bij de conditie 'sterke verleiding' ($M = 5.7, SD = 0.7$) en één passend bij de conditie 'gemiddelde verleiding' ($M = 4.4, SD = 1.6$), $t(18.7) = -2.8, p = .010$. Deze afbeeldingen werden gebruikt ter manipulatie en getoond in de PowerPoint presentatie.

Manipulatie verleidelijke condities

De PowerPoint presentatie werd uitgevoerd om proefpersonen bloot te stellen aan de condities: 'sterke verleiding', 'gemiddelde verleiding' of de controlegroep. Proefpersonen kregen een presentatie te zien over een uitwisselingsproject van een Maastrichtse studente. Vooraf aan de Powerpoint werd de participanten verteld dat de organisatie van het zogenaamde uitwisselproject nog op zoek was naar Utrechtse studenten die het leuk vinden om verschillende activiteiten in Utrecht met de Maastrichtse uitwisselstudente uit te voeren. Daarna kregen zij een presentatie te zien waarin uitleg werd gegeven over het uitwisselingsproject, ook werd er een foto getoond van een 'zeer' of 'gemiddeld' aantrekkelijke vrouwelijke uitwisselstudente. In de PowerPoint stond terloops vermeld dat zij single was. Deelnemers in de controleconditie kregen de PowerPoint presentatie te zien, maar zonder een afbeelding van een vrouwelijke studente. Op deze wijze werd aan de proefpersonen voorgehouden dat de vrouwelijke studente daadwerkelijk beschikbaar was voor een ontmoeting.

Activatie van doelassociaties

Een lexicale decisietaak werd uitgevoerd om te achterhalen in hoeverre de PowerPoint presentatie, doelassociaties activeren met betrekking tot het lange termijn doel 'trouw blijven aan de huidige relatie'. Een overeenkomstig opzet werd gehanteerd zoals bij Fichbach en

collega's (2003). In deze lexicale decisie taak kregen de deelnemers een trial te zien van 80 woorden op een computerscherm, de helft waren Nederlandse woorden (bijvoorbeeld: vinger, kleur, artikel) en de andere helft non-woorden (bijvoorbeeld: griebel, brepo, basbo). Tussen de Nederlandse woorden stonden de targetwoorden: 'liefde', 'trouw' en 'relatie'. De Nederlandse woorden en de targetwoorden waren gematched op woordlengte en op de frequentie waarin de woorden voorkomen in de Nederlandse taal. De deelnemer moesten zo snel mogelijk beslissen of de letterreeksen die zij zagen een woord of non-woord waren. Hierbij werd de reactietijd gemeten. Uitgangspunt daarbij was de aanname dat hoe sneller participanten reageerden op de targetwoorden (liefde, trouw en relatie), hoe sterker doelassociaties werden geactiveerd ten aanzien van de lange termijn doelstelling: 'trouw blijven aan de huidige relatie'. Voor de analyses werden de gemiddelde reactietijden gebruikt van de woorden en targetwoorden. Foutieve respons op de trials en reactietijden driemaal boven de standaarddeviatie werden geëxcludeerd in de analyses.

Toenaderingsgedrag

Om te achterhalen in hoeverre de participanten bereid waren om het contact aan te gaan met de single vrouwelijke studente van de PowerPoint werd een vijftal vragen afgenomen. In deze vragen konden zij aangeven of ze de vrouwelijke studente wilde meenemen op een koffiedate, naar een restaurant, stadsrondleiding en/of galabal. Een andere vraag betrof of zij de vrouwelijke studente een slaappleats konden aanbieden. Ze konden de mate van bereidheid noteren op een schaal van 1: 'nee, dat wil ik helemaal niet doen' tot 10: 'ja, dat zou ik zeker willen doen'. Hoe meer bereidheid de mannelijke studente toont voor de single vrouwelijke studente, des te meer er sprake is van toenadering tot de single studente. De activiteiten verschillen in mogelijke bedreiging voor hun eigen relatie. Aangenomen werd dat koffie drinken met de vrouwelijke studente minder bedreigend werd ervaren dan de studente een slaappleats aanbieden. De deelnemers die interesse hadden in een ontmoeting konden hun e-mailadres en telefoonnummer achterlaten, zodat de vrouwelijke uitwisselstudente zogenaamd contact kon opnemen met de proefpersoon. Deze bereidheid op de vijftal activiteiten werden als vijf afzonderlijke (afhankelijke) uitkomstmaten meegenomen in dit onderzoek. Het achterlaten van e-mailadres en telefoonnummer werd in de analyses meegenomen als twee dichotome (afhankelijke) uitkomstmaten.

Controlevragenlijsten

Zelfregulatie vragenlijst: binnen dit onderzoek werd gebruik gemaakt van de Zelfcontrole Schaal van Tangney et al, (2004). De schaal bevat dertien stellingen waarvan deelnemers op een schaal van 1: ‘helemaal niet op mij van toepassing’ tot 5: ‘heel erg op mij van toepassing’ kunnen aangeven in hoeverre dit hen typeert. Voorbeelden van stellingen zijn: ‘*ik ben lui*’, ‘*ik zou willen dat ik meer zelfdiscipline had*’ en ‘*ik kan verleidingen goed weerstaan*’.

Hoe hoger de gemiddelde score op vragenlijst des te minder de respondent beschikt over zelfcontrole. De interne consistentie van deze schaal werd in dit onderzoek voldoende bevonden (Cronbach’s $\alpha = .71$).

Relationele aspecten: De vragenlijst bestaat uit een zestal vragen over de mate van tevredenheid, betrokkenheid, en het belang van trouw blijven ten aanzien van de huidige relatie. De antwoorden konden genoteerd worden op een schaal van 1: ‘zeer ontevreden’ tot 10: ‘zeer tevreden’. Ook werd aan de hand van deze vragenlijst vastgesteld de duur van de huidige relatie. De bijbehorende antwoordcategorieën op een vierpunts-schaal luiden: <1 jaar, 1 tot 2 jaar, 2 tot 3 jaar of >3 jaar. Tenslotte werd gevraagd of de participanten in de huidige relatie of voorgaande relaties ooit zijn vreemdgegaan met als antwoordopties ‘ja’ of ‘nee’.

Biografische gegevens: aan het einde van het onderzoek werd een vragenlijst afgenomen over de biografische gegevens met vragen over de leeftijd, studie, nationaliteit, beheersing van de Nederlandse taal en het al dan niet hebben van beperkingen bij het lezen.

Resultaten

De 'Statistical Package for Social Sciences' (SPSS) werd gebruikt om de onderzoeksgegevens te analyseren. Aangezien voor de analyses een aanname van normaliteit geldt, werd ook onderzocht of de variabelen normaal verdeeld waren. Hiervoor werd Kurtosis en Skewness berekend. Voor de aanname van normaliteit mogen deze variëren tussen -2 en + 2. Daarnaast werden de onderzoeksdata gecheckt en gecorrigeerd op mogelijke outliers. Alle analyses binnen SPSS werden vastgesteld met een p -waarde van 0.05 ($p < 0.05$).

Manipulatie Check

In het onderzoek werden twee foto's geselecteerd van vrouwelijke gezichten behorende bij de condities: 'sterke verleiding' en 'gemiddelde verleiding'. Een onafhankelijke T-test werd uitgevoerd om te achterhalen of de foto's significant verschilden in de mate van aantrekkelijkheid. De foto in de sterk verleidelijke conditie ($M = 5.3$, $SD = 0.9$) werd significant aantrekkelijker beoordeeld dan de foto in de gemiddelde verleidelijke conditie ($M = 4.2$, $SD = 0.9$), $t(36) = 3.7$, $p < .05$. Mannen in een relatie verschilden niet significant van mannen zonder een relatie in de beoordeling van aantrekkelijkheid van de gemiddelde en sterke verleider ($p = 0.725$).

Mannen in een relatie waardeerden het belang van 'trouw blijven' hoog met gemiddelde score van 9.2 ($SD = 1.3$). Tenslotte werd de geloofwaardigheid van het uitwisselingsproject, op een schaal van 1 tot 10, voldoende geloofwaardig beoordeeld met een score van 7.0 ($SD = 2.2$).

Randomisatie Check

Zelfregulatie, leeftijd, nationaliteit: Afzonderlijke ANOVA's werden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat effecten niet kunnen worden toegeschreven aan toevallige verschillen tussen de drie condities wat betreft leeftijd, nationaliteit en zelfregulerende vaardigheden binnen mannen in een relatie en mannen zonder een relatie. Tussen mannen met een relatie en zonder een relatie werden er geen verschillen gevonden tussen de drie condities (alle p 's $\geq .363$).

Relationele aspecten: Tevens werden verschillende ANOVA's uitgevoerd om te testen of binnen mannen met een relatie verschillen zijn in relationele aspecten zoals: betrokkenheid, tevredenheid, belang van trouw blijven en de duur van de relatie. Er werd geen verschil gevonden in het belang van trouw blijven tussen de drie condities ($p = 0.582$). Echter er werden wel significante verschillen gevonden tussen de condities in tevredenheid en betrokkenheid. Personen in de gemiddelde verleidelijke conditie waardeerde hun huidige relatie op tevredenheid en significant lager dan personen in de sterk verleidelijke conditie en

de controlegroep $F(2, 36) = 5.1, p = .013$. Ook was er een marginaal significant verschil tussen de mate van betrokkenheid en de duur van de huidige relatie. Mannen in de gemiddelde conditie voelen zich minder betrokken in hun huidige relatie $F(2, 36) = 3.3, p = .051$. Ook hebben mannen in de gemiddelde verleidelijke conditie en kortere relatie in vergelijking met mannen in de sterk verleidelijke conditie en controlegroep $F(2, 36) = 2.7, p = .083$. Echter geen correlatie werd gevonden tussen de variabelen: tevreden, betrokkenheid, duur van de relatie en de onafhankelijk uitkomstmaten (alle p 's $\geq .217$). Daarom is het niet nodig om deze variabelen als covariaten mee te nemen in de hoofdanalyses, zie tabel 1.

Tabel 1.

Relationele aspecten bij mannen in een relatie

Conditie:	Conditie A		Conditie B		Conditie C	
	Sterke verleiding		Gemiddelde verleiding		Controlegroep	
Variabelen	M	SD	M	SD	M	SD
Tevredenheid	8.8	1.1	6.6*	2.5	8.2	1.3
Betrokkenheid	9.1	0.9	7.3**	2.6	8.3	1.4
Duur van de relatie	2.8	1.4	1.6**	0.9	2.2	1.2

*Verskil tussen condities zijn significant bij $p < 0.05$. **Sprake van borderline significantie bij $p < .10$

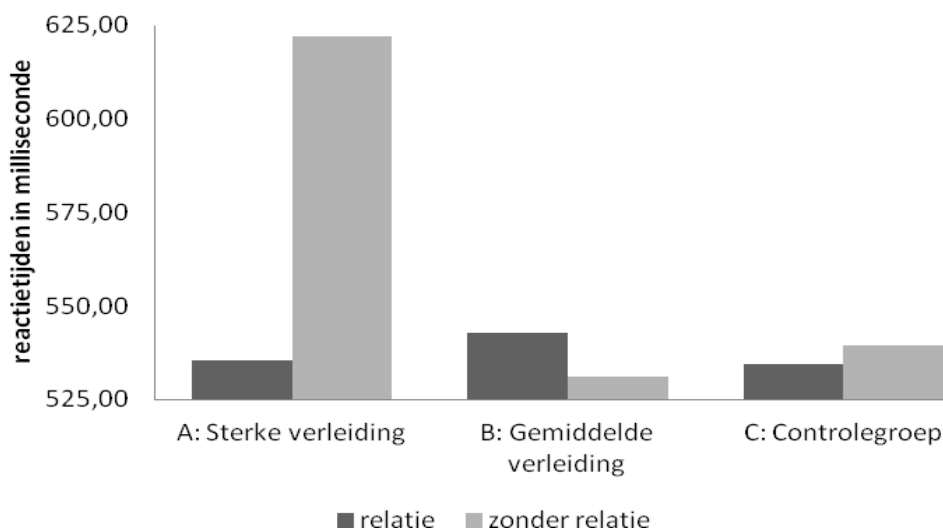
Hoofdanalyses

Doelassociaties

De eerste hypothese veronderstelde dat mannen in een relatie bij blootstelling aan een sterke verleider meer doelassociaties activeren in vergelijking met mannen zonder een relatie. De tweede hypothese veronderstelde dat mannen in een relatie minder doelassociaties activeren bij blootstelling aan een gemiddelde verleider in vergelijking met mannen in een relatie die worden blootgesteld aan een sterke verleider. Om deze hypothesen te toetsen werd een ANCOVA uitgevoerd met als onafhankelijke variabele de drie condities en de relatiestatus. Als afhankelijke variabele werden de gemiddelde reactietijden op de targetstimuli (trouw, relatie en liefde) ingevoerd en de gemiddelde reactietijden op de neutrale woorden werden in het model meegenomen als covariaat. In het model werd er gekeken naar de hoofdeffecten van relatiestatus en conditie, alsmede naar een mogelijke interactie tussen conditie/relatiestatus. De covariaat werd significant bevonden $F(1, 53) = 90.3, p = .001, p\eta^2 = .63$. De hoofdeffecten relatiestatus en de verleidelijke condities werden significant bevonden. Ook de interactie tussen relatiestatus en condities werd significant bevonden.

Hoofdeffecten: Mannen in de sterk verleidelijke conditie ($M = 577.1$, $SD = 99.9$) reageerden significant trager op de targetwoorden in vergelijking met mannen in de gemiddelde verleidelijke conditie ($M = 543.4$, $SD = 78.3$) en in de controlegroep ($M = 528.0$, $SD = 71.5$), $F(2, 53) = 4.7$, $p = .031$, $p\eta^2 = .15$. Mannen in een relatie ($M = 535.2$, $SD = 67.5$) reageerden sneller op de targetwoorden ten opzichte van mannen zonder relatie ($M = 573.3$, $SD = 106.0$), $F(1, 53) = 4.1$, $p = .049$, $p\eta^2 = .071$.

Interactie effect: De interactie tussen de relatiestatus en de drie condities werd significant bevonden, $F(2, 53) = 5.4$, $p = .007$, $p\eta^2 = .170$. Daaruit kan men afleiden dat het effect van de conditie op de gemiddelde reactietijden van de targetwoorden verschillend is tussen mannen met en zonder relatie. Dit staat weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Reactietijden per verleidelijke condities tussen mannen met en zonder relatie.

De resultaten waren in lijn met de eerste hypothese: mannen in een relatie ($M = 532.4$, $SD = 52.9$, $p = .00$) reageerden sneller op de targetwoorden dan mannen zonder relatie ($M = 636.7$, $SD = 118.6$) bij blootstelling aan een sterke verleider. Ook werd gevonden dat mannen zonder relatie trager reageerden op de targetwoorden in de sterk verleidelijke conditie ($M = 636.7$, $SD = 118.6$, $p = .009$) vergeleken met de gemiddelde verleidelijke conditie ($M = 528.7$, $SD = 82.3$) en controlegroep ($M = 535.5$, $SD = 71.5$). Echter, de resultaten waren niet in lijn met de tweede hypothese want er werden geen verschillen gevonden tussen de condities en de gemiddelde reactietijden van de targetwoorden bij mannen in een relatie (p 's $\geq .678$).

Toenaderingsgedrag

De eerste hypothese veronderstelde dat mannen in een relatie bij blootstelling aan een sterke verleider minder toenaderingsgedrag vertonen in vergelijking met mannen zonder een relatie. De tweede hypothese luidde dat mannen in een relatie bij blootstelling aan een gemiddelde verleider meer toenaderingsgedrag vertonen in vergelijking met mannen in een relatie die worden blootgesteld aan een sterke verleider. Een MANOVA werd uitgevoerd om deze hypothesen te toetsen. De vijf activiteiten werden ingevoerd als afhankelijke variabelen en de relatiestatus en conditie als onafhankelijke variabelen. In het model werd gekeken naar de hoofdeffecten van relatiestatus en conditie op de activiteiten, alsmede naar een mogelijke interactie tussen conditie/relatiestatus. De gemiddelden en standaarddeviaties worden in de onderstaande tabel weergegeven, zie tabel 2.

Tabel 2.

Bereidheid tot ondernemen van activiteiten tussen condities en relatiestatus.

Conditie	Conditie A		Conditie B		Conditie C	
	Sterke verleiding		gemiddelde verleiding		Controlegroep	
Relatiestatus:	Relatie	Geen relatie	Relatie	Geen relatie	Relatie	Geen relatie
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
Koffie	5.0 (2.9)	7.1 (1.8)	4.3 (2.9)	5.0 (1.5)	5.7 (2.3)	4.5 (2.4)
Rondleiding	3.9 (2.7)	6.2 (2.9)	3.3 (2.8)	3.5 (0.5)	4.5 (2.4)	4.5 (2.3)
Uit eten	4.2 (2.6)	7.2 (2.8)	3.3 (2.6)	3.7 (2.3)	4.8 (2.6)	4.0 (2.0)
Galabal	3.7 (2.6)	6.2 (2.5)	3.0 (2.6)	3.5 (2.4)	3.9 (2.3)	3.0 (2.1)
Slaapplaats	3.6 (2.7)	6.8 (3.0)	2.6 (2.6)	4.2 (2.3)	4.4 (2.4)	5.0 (1.6)

De simple main effects bleken niet significant. De resultaten waren niet in lijn met de tweede hypothese. Bij mannen in een relatie werd er geen verschil gevonden in de bereidheid tot het uitvoeren van de vijf activiteiten bij blootstelling aan een gemiddelde verleider in vergelijking met een sterke verleider. Bekeken vanuit Pillai's trace werd er wel marginale significantie gevonden tussen mannen in een relatie en mannen zonder een relatie op de vijftal activiteiten $V = .17$, $F(5,50) = 2.0$, $p = .09$, $p\eta^2 = .17$. Zo bleken mannen in een relatie ($M = 3.5$, $SD = 2.7$, $p = .01$) significant minder bereid om de vrouwelijke studente een slaapplaats aan te bieden in vergelijking tot mannen zonder een relatie ($M = 6.7$, $SD = 3.0$). Tussen de andere activiteiten werd geen significante verschil gevonden tussen mannen met en zonder relatie. Er werd geen interactie effect gevonden tussen de verleidelijke condities en relatiestatus. Ondanks de niet-significante overall test (MANOVA) zal er toch explorierend worden gekeken naar de post-hocs omdat de eerste hypothese specifiek ging over de sterke verleidingsconditie. Uit deze explorerende analyse kan het volgende worden afgeleid. In de sterk verleidelijke conditie

werd een trend zichtbaar, waarin mannen in relatie in vergelijking met mannen zonder relatie minder bereid waren om koffie te drinken met de aantrekkelijke single vrouw ($p = .056$). Ook waren mannen in een relatie significant minder bereid om de zeer aantrekkelijke single vrouw een rondleiding aan te bieden ($p = .044$), met haar uit eten te gaan ($p = .009$), haar een slaappleaats aan te bieden ($p = .006$) en haar te partner te zijn tijdens een galabal ($p = .032$) in vergelijking met mannen zonder relatie. Deze resultaten zijn in lijn met de eerste hypothese waarin werd verondersteld dat mannen in een relatie in vergelijking met mannen zonder een relatie minder toenaderingsgedrag vertonen tot de zeer aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider). Tenslotte werden er geen verschillen gevonden in het al dan niet afgeven van een mailadres of telefoonnummer (p 's $\geq .176$) tussen de verleidelijke condities of relatiestatus.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om te toetsen of de Counteractive Control theorie, zoals beschreven in studies naar voedselverleidingen, ook kon worden teruggevonden in het domein van partnerrelaties. Daarnaast wilde dit onderzoek achterhalen of het gevonden paradoxale effect bij voedselverleidingen (Kroeze, 2012), waarin een gemiddelde verleiding vaak onderschat wordt en de zelfregulatie ondermijnd, ook plaatsvindt binnen verleidingen die een potentiële bedreiging zijn voor partnerrelaties. Eerdere studies toonden al aan dat mannen in een partnerrelatie zelfregulatie strategieën bezitten om hun relatie te beschermen tegen andere aantrekkelijke personen (Maner et al, 2009). De CCT stelt vanuit studies naar voedselverleidingen dat vooral sterke verleiders een effectieve zelfregulatie oproepen, omdat doelassociaties worden geactiveerd ten aanzien van het lange termijn doel (bijvoorbeeld: trouw blijven). Verwacht werd dat een hogere activatie van doelassociaties ook zou zorgen voor doelcongruent gedrag ten aanzien van de relatie. Door middel van een lexicale decisietaak en een vragenlijst over de bereidheid tot het uitvoeren van activiteiten met een vrouwelijke single, werd binnen dit onderzoek gemeten in hoeverre mannen doelassociatie activeren en doelcongruent gedrag vertonen. Deze discussieparagraaf bevat een nadere uiteenzetting van en toelichting op de resultaten en verklaringen van dit onderzoek aan de hand van de twee opgestelde onderzoekshypothesen. Tenslotte zal de discussie worden afgesloten met een overzicht van beperkingen van dit onderzoek en implicaties voor toekomstig onderzoek.

De eerste hypothese richtte zich op mannen met en zonder relatie binnen de sterk verleidelijke conditie. Verondersteld werd mannen met een relatie bij blootstelling aan een zeer aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider) meer doelassociaties activeren en minder toenaderingsgedrag vertonen in vergelijking met mannen zonder een relatie. In lijn met deze hypothese waren de reactietijden op de targetwoorden significant hoger bij mannen met een relatie in tegenstelling tot mannen zonder relatie. Het lijkt erop dat mannen met een relatie ten opzichte van mannen zonder een relatie op een automatische wijze meer doelassociaties activeren ten aanzien van hun huidige relatie, waardoor men verwacht dat dit het lange termijn doel (trouw blijven) versterkt en de verleiding tempert. Opvallend was dat mannen zonder een relatie die werden blootgesteld aan de zeer aantrekkelijke single vrouw traag reageerden op de targetwoorden in de lexicale decisietaak, in tegenstelling tot mannen zonder relatie die werden blootgesteld aan een gemiddelde aantrekkelijke single vrouw en de controleconditie.

Ten aanzien van toenaderingsgedrag bij confrontatie aan zeer aantrekkelijke vrouw werd verwacht dat de mate van doelactivatie negatief samenhangt met de mate van toenaderingsgedrag. In dit onderzoek bleek dat mannen in een relatie significant minder bereid waren om de single studente een slaapplek aan te bieden dan mannen zonder relatie. Wat betreft andere activiteiten zoals koffie drinken, uit eten gaan, partner zijn bij een galabal en een rondleiding geven, traden geen significante verschillen op. Desondanks viel bij een explorerende analyse een tendens op waarbij mannen in een relatie zich ook bij de andere activiteiten gemiddeld minder bereid toonden tot toenadering van de zeer aantrekkelijke single vrouwelijke studente dan mannen zonder relatie. Deze verschillen traden niet op bij vergelijking van mannen met en zonder relatie in de gemiddelde verleidelijke conditie en controleconditie. Hierbij moeten worden vermeld dat het nog niet ging om significante resultaten. Mocht deze trend zich voortzetten dan betekent dit dat mannen meer doel congruent gedrag ten aanzien van hun lange termijn doel (trouw blijven) met name als zij worden geconfronteerd met een sterke verleider. Het onderzoek zal meer participanten moeten includeren om deze verschillen daadwerkelijk aan te tonen. Daarnaast verschilden mannen met en zonder relatie niet significant in het geven van hun e-mailadres en telefoonnummer om daadwerkelijk in contact te komen met de zeer aantrekkelijke, single vrouwelijke studente. Samenvattend kan men stellen dat mannen in een relatie - in tegenstelling tot mannen zonder relatie - meer doelassociaties activeren. Tevens werd er een trend gevonden waarin mannen in een relatie ook minder toenaderingsgedrag vertonen jegens de zeer aantrekkelijke, single vrouwelijke studente.

De tweede hypothese richtte zich op het paradoxale effect waarin gemiddelde verleidingen dikwijls worden onderschat, waardoor zelfregulatie wordt ondermijnd. De hypothese luidde dat mannen in een relatie minder doelassociaties activeren en meer toenaderingsgedrag vertonen bij blootstelling aan een gemiddeld aantrekkelijke single vrouw (gemiddelde verleider) in vergelijking met mannen in een relatie die worden blootgesteld aan een sterk aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider). De resultaten in dit onderzoek waren niet in lijn met deze hypothese. Mannen in een relatie verschilden niet significant in activatie van doelassociaties en toenaderingsgedrag bij blootstelling aan een gemiddelde of zeer aantrekkelijke single vrouw. Ook in vergelijking met de controleconditie kwamen geen verschillen aan het licht.

De resultaten van de eerste hypothese zou men kunnen verklaren in het licht van de Counteractive Control Theorie die beschrijft hoe mensen verleiding tegenwerken door middel

van zelfregulerende strategieën om de lange termijn doelstelling te beschermen (Fishbach & Trope, 2005). De theorie beschrijft dat vooral sterke verleidingen die een bedreiging vormen voor een lange termijn doel, op een impliciete wijze deze belangrijke doestellingen oproept. Het oproepen van deze doelstellingen activeert het lange termijn doel en interfereert met de activatie van de verleiding (Myrseth et al, 2009, Kroese et al, 2009 Fishbach et al, 2003). Mannen in een relatie verschillen niet binnen de verleidelijke condities in toenaderingsgedrag en doelassociaties. Echter, wanneer men mannen zonder een relatie bij de resultaten betreft, zien we interessante verschillen in doelassociaties en toenaderingsgedrag. In het bijzonder bij de confrontatie met een zeer aantrekkelijke single vrouw, of zoals Fishbach en collega's (2009) beschrijven een 'sterke verleider'. Mannen met een relatie activeren meer doelassociaties en minder toenaderingsgedrag ten aanzien van de zeer aantrekkelijke single vrouw dan mannen zonder relatie. Bij confrontatie met een gemiddeld aantrekkelijke vrouw of in de controlegroep, kwamen deze verschillen niet naar voren tussen mannen met en mannen zonder relatie. Mannen zonder een relatie werken de verleiding niet tegen bij het zien van een zeer aantrekkelijke single vrouw, waar mannen in een relatie juist tegenovergesteld (counteract) reageren in doelassociaties en toenaderingsgedrag. Vooral bij het aanbieden van een slaappleaats blijken mannen in een relatie hiertoe minder bereid te zijn. Dit lag in de lijn met de verwachtingen omdat het aanbieden van een slaappleaats bedreigender werd geacht voor mannen in een relatie omdat verleiding zo nabij op de loer ligt. In tegenstelling tot de andere activiteiten die vaak plaatsvinden in openbare gelegenheden, is een slaappleaats aanbieden mogelijk intiemer en vindt de uitvoering hiervan eerder plaats binnen de privé setting van de mannen. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat mannen in een relatie hierin voorzichtiger en omzichtiger optreden. Een tweede meer praktische verklaring zou kunnen zijn dat de mogelijkheden om een slaappleaats aan te bieden beperkt zijn bij mannen in een relatie, omdat ze mogelijk samenwonen met de huidige partner. Hiervoor werd in dit onderzoek niet gecorrigeerd.

Een opmerkelijk resultaat was dat mannen zonder een relatie bij confrontatie met de zeer aantrekkelijke single vrouw (sterke verleider) trager reageerden op de targetwoorden (liefde, relatie en trouw) dan mannen zonder relatie die werden blootgesteld aan een gemiddeld aantrekkelijke single vrouw (gemiddelde verleider) en de controleconditie. Dit betekent dat confrontatie met een zeer aantrekkelijke vrouw nauwelijks doelassociaties oproept ten aanzien van de targetwoorden relatie, trouw en liefde, terwijl dit wel gebeurt bij een gemiddelde aantrekkelijke vrouw.

In de inleiding staat al beschreven dat doelassociaties worden opgeroepen om de lange termijn doelstellingen te versterken (Myrseth et al, 2009, Kroese, et al, 2009 Fishbach et al, 2003). Bij mannen met een relatie zou een lange termijn doelstelling gebaseerd zijn op: “trouw blijven aan de huidige relatie”. Echter de targetwoorden liefde, relatie en trouw kunnen ook doelassociaties oproepen bij mannen zonder een relatie. Een bijbehorend lange termijn doelstelling voor mannen zonder relatie zal waarschijnlijk zijn: “het willen aangaan van een relatie en het ervaren van liefde en trouw”. Denkbaar is dat mannen zonder een relatie andere doelen nastreven waardoor ze niet sneller reageren op deze targetwoorden. Onderstaand zullen twee mogelijke verklaringen worden gegeven voor de bovenstaande resultaten.

Ten eerste veronderstellen theorieën over paringsgedrag dat mannen de fysieke aantrekkelijkheid van een vrouw zeer belangrijk vinden als het gaat om kortdurende seksuele ontmoetingen, zoals one night stands. Bij deze korte termijn seksuele ontmoetingen proberen single mannen doelen zoals betrokkenheid, trouw en relaties juist te vermijden (Buss & Schmitt, 1993). Bij lange termijn liefdesrelaties wordt de aantrekkelijkheid van een vrouw minder strikt gehanteerd (Regan, Levin, Sprecher, Christopher, Cate, 2000; Buss & Schmitt, 1993). Deze theorie zou kunnen verklaren waarom een foto van zeer aantrekkelijke vrouw eerder het doel ‘een kortdurende seksuele ontmoeting’ oproept in plaats van ‘het aangaan van een relatie’. Ten tweede zou een zeer aantrekkelijke single vrouw voor een gemiddelde man, als ‘onbereikbaar of te knap’ overkomen, waardoor associaties als liefde/relatie mogelijk niet worden opgeroepen. Mensen in het werkelijke leven lijken terug te schrikken, voor partners waaraan ze zelf niet kunnen ‘tippen’ (Bersheld, Dion, Walster, & Walster, 1971). Dit is ook terug te vinden in de gelijkenishypothese die stelt dat personen geneigd zijn een romantische relatie aan te gaan met iemand die qua uiterlijk even aantrekkelijk is (Montoya, 2008; Feingold, 1988). Ook dit zou een verklaring kunnen zijn waarom de zeer aantrekkelijke single vrouw niet doelassociaties oproept ten aanzien van de targetwoorden liefde, trouw en relatie.

Hoewel de onderzoeksverschillen tussen mannen in een relatie en mannen zonder een relatie te verklaren zijn in het licht van de Counteractive Control Theorie werd in de huidige studie geen effect gevonden van verleidingssterke bij mannen in een relatie. Zo toonde onderzoek naar voedselverleiding een paradoxaal effect aan, waarin een minder effectieve zelfregulatie werd gevonden bij blootstelling aan een gemiddelde verleider in vergelijking met blootstelling aan een sterke verleider (Kroese et al, 2010). Het huidige onderzoek naar partnerrelaties leverde dit paradoxaal effect niet op. Bij mannen in een relatie werd er geen verschil in de doelactivatie gevonden, noch een verschil in toenaderingsgedrag tussen de sterke verleider,

een gemiddelde verleider en de controleconditie. Tot nu toe zijn veel onderzoeken naar zelfregulatie uitgevoerd tussen mannen met een relatie en mannen zonder een relatie, echter er is nauwelijks onderzoek gedaan naar verschillende typen verleidingen bij mannen met een relatie. De studies naar voedselverleidingen veronderstellen dat de verleidende stimulus herkend moet worden als daadwerkelijke bedreiging voor het lange-termijn doel (Fisbach & Converse, 2010). Herkent en erkent men die stimulus niet als zodanig, dan bestaat het gevaar dat de persoon de verleiding onderschat, waardoor hij/zij de verleiding niet kan weerstaan. Dit effect werd niet gevonden in dit onderzoek want mogelijk is de context binnen verleidingen in partnerrelaties anders dan bij voedselverleidingen.

Ten eerste lijkt er een belangrijk en fundamenteel verschil te bestaan tussen verleiding in voedselstudies en verleiding binnen partnerrelaties. Het lange termijn doel bij voedselstudies (bijvoorbeeld “gezond eten en het voorkomen van overgewicht”) is ook na het toegeven aan de verleiding nog steeds reversibel dan wel in stand te houden. ‘Beschadiging’ van het lange termijn doel kan dus soms tijdelijk zijn, en leidt zelden tot het daadwerkelijk teloor gaan van dat lange termijn doel. Bij verleiding binnen partnerrelaties liggen de zaken anders: overspel zal – soms tot vaak – leiden tot het definitief beschadigen van het lange termijn doel (“een goede en langdurige relatie”). Dat einddoel is dan niet meer onomkeerbaar; althans niet met de partner die bedrogen is. Het feit dat het doel niet onomkeerbaar is zou ervoor kunnen zorgen dat elke single vrouw met een bepaalde mate van aantrekkelijkheid voor mannen in een relatie kan dienen als een potentiële bedreiging voor de relatie waardoor zelfregulatie binnen alle condities (hoog verleidelijk, gemiddeld verleidelijk, controleconditie) even sterk en automatisch wordt geactiveerd. Dus ongeacht of deze vrouw nu zeer verleidelijk of gemiddeld verleidelijk is. Dit zou betekenen dat mannen de (risico’s van) verleiding niet onderschatten.

Ten tweede is de kritische vraag gerechtvaardigd of het paradoxale effect, gevonden bij voedselverleidingen, mag worden vergeleken met verleidingen binnen partnerrelaties, zoals in dit onderzoek werd uitgevoerd. Bij voedselverleiding is sprake van eenrichtingverkeer: de man of vrouw in kwestie ‘worstelt’ met zichzelf. Verleidingen binnen partnerrelaties zijn in bepaalde opzichten complexer dan voedselverleidingen, in die zin dat er vaak sprake is van een sociale component, een interactie of proces. Daadwerkelijke verleiding zou pas kunnen optreden als de verleider niet alleen beschikbaar en aantrekkelijk is, maar ook enige respons teruggeeft en open staat, hoe minimaal ook, om mee te gaan in de verleiding.

De verleider in kwestie kijkt terug, glimlacht (of niet), knipoogt (of niet): maar er is dikwijls sprake van een (non-verbale) reactie. Bij voedselverleiding speelt deze sociale interactie geen enkele rol: hoe lekker een taartje ook is, taartjes hoeven niet terug te knipogen om verleidelijk te zijn. Het paradoxale effect waarin een gemiddelde verleider op een sluwe wijze gevaarlijker is dan een sterke verleider, zou kunnen optreden als er meer dynamiek en sociale interactie ontstaat. Dit roept de vraag op of de verleiding binnen dit onderzoek sterk genoeg was om verschillen te creëren tussen de verleidelijke en gemiddelde condities. Mogelijkerwijs wordt het paradoxale effect eerder gevonden bij een daadwerkelijke ontmoeting op straat met een bijzonder aantrekkelijke vrouw of een gemiddeld aantrekkelijke vrouw die een gebonden man uitnodigt. De verleiding zal dan sterker zijn omdat er sociale interactie is tussen beide partijen. Een vervolgonderzoek met confederates zou deze vooronderstelling verder kunnen toetsen.

Het huidige onderzoek bevat enkele limitaties en deze zullen worden beschreven samen met enkele implicaties voor toekomstig vervolgonderzoek. Een eerste tekortkoming betreft de onderzochte populatie binnen deze studie. Een eerste beperking is de zeer kleine steekproef waardoor men de getrokken conclusies met enige omzichtigheid moet betrachten. Een grotere steekproef zou de kans vergroten op statistisch significante verschillen in tussen de verleidelijke condities, relatiestatus en de onafhankelijke uitkomstmaten. Een tweede aandachtspunt betreft de generaliseerbaarheid van de gekozen participanten. In de steekproef is bewust gekozen voor een zo homogeen mogelijke groep te creëren van ‘mannelijke’ en ‘hoogopgeleide’ studenten tussen ’17 en 32 jaar’. Echter de steekproef is hierdoor niet generaliseerbaar naar de algemene populatie. Een ruimere spreiding van leeftijd, opleidingsniveaus en gender zal in een vervolgonderzoek nodig zijn om de steekproef meer representatief te maken. Een derde aandachtspunt betreft de mate waarin aantrekkelijkheid werd geoperationaliseerd. Gekozen is om enkel de gezichten van vrouwen op aantrekkelijkheid te beoordelen waardoor uiteindelijk een sterk en gemiddeld verleidelijke conditie ontstond. Echter fysieke aantrekkelijkheid behelst meer dan enkel het gezicht. Naast, aantrekkelijkheid van het gezicht blijken mannen de fysieke aantrekkelijkheid van vrouwen ook sterk te beoordelen op heup-middel ratio (Pazhooi, 2011). In vervolgonderzoek is het gewenst om grotere variatie van aantrekkelijkheid mee te nemen, om de condities zo verleidelijk en werkelijkheidsgetrouw mogelijk te maken.

Vervolgonderzoek is nodig om een dieper en genuanceerder inzicht te krijgen in de exacte relatie tussen zelfregulatie en potentiële bedreigingen binnen partnerrelaties. Meer kennis over zelfregulatie en verleidingen binnen partnerrelaties zorgen voor een beter begrip over de mechanismen die leiden tot het ontstaan van overspel. Samengevat kwam in dit onderzoek geen verschil na voren bij mannen in een relatie als zij werden geconfronteerd met een gemiddelde en sterke verleider. Echter er werden wel verschillen gevonden tussen mannen met een relatie en mannen zonder een relatie die te verklaren zijn in het licht van de Counteractive Control theorie. Mannen in een relatie blijken niet zondermeer mee te gaan in de potentiële verleidingen van een zeer aantrekkelijke single vrouw. Terugblikkend op het citaat van Oscar Wilde (1845-1900) aan het begin van de inleiding: *'Ik kan alles weerstaan behalve verleiding'* verdient deze uitspraak enige nuancering want in het bijzonder mannen in een relatie blijken in staat om zelfs sterke verleiding te weerstaan.

Literatuurlijst

- Barta, W.K., & Kiene, S.M. (2005). Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22 (3), 339-360.
- Berscheld, E., Dion, K., Walster, E., and Walster, G.W. (1971). Physical attractiveness and dating choice: a test of the matching hypothesis. *Journal of Experimental Social Psychology*, 7, 173–189.
- Boekhout, B. A., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1999). Relationships infidelity: A loss perspective. *Journal of Personal and Interpersonal Loss*, 4, 97-124.
- Buss, D.M., & Schmitt, D.P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review*, 100(2), 204-232.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2006). *Aantal echtscheiding neemt weer toe*. Retrieved april 2012, from website Centraal Bureau voor de Statistiek: <http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2006/2006-1862-wm.htm>.
- Fedoroff, I.C., Polivy, J., & Herman, C.P. (1997). The effect of pre exposure to food cues on the eating behavior of restrained and unrestrained eaters. *Appetite*, 28, 33-47.
- Feingold, A. (1998). Matching for attractiveness in romantic partners and same sex friends: A meta-analysis and theoretical critique. *Psychological Bulletin*, 104(2), 226-235.
- Fishbach, A., & Converse, B. A., (2010). Walking the Line between Goals and Temptations: Asymmetric Effects of Counteractive Control. In R. R. Hassin, K. N. Ochsner, & Y. Trope, (Eds.), *Self control in society, mind, and brain*. New York: Oxford University Press.
- Fishbach, A., Friedman, R. S., & Kruglanski, A. W. (2003). Leading us not unto temptation: Momentary allurements elicit overriding goal activation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 296–309.
- Fishbach, A., & Trope, Y. (2005). The substitutability of external control and self-control in overcoming temptation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 41, 256–270.
- Fisbach, A., Zhang, Y., & Myrseth, K. (2008). Asymmetric Effects of Counteractive Control. *Advances in Consumer research*, 35, 219-220.
- Johnson, D.J., & Rusbult, C.E. (1989). Resisting temptation: Devaluation of Alternative Partners as a Means of Maintaining Commitment in Close Relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 967-980.

- Karremans, J. C., & Verwijmeren, T. (2008). Mimicking attractive opposite-sex others: The role of romantic relationship status. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *34*, 939–950.
- Kroese, F.M. (2012). *Tricky treats. How and when temptations boost self-control*. Utrecht: Dissertatiereeks Kurt Lewin Instituut.
- Kroese, F.M., Evers, C., & De Ridder, D.T.D. (2011). Tricky treats: Paradoxical effects of temptation strength of self-regulation processes. *European Journal of Social Psychology*, *41*, 281-288.
- Kroese, F.M., Evers, C., & De Ridder, D.T.D. (2009). How chocolate keeps you slim: The effect of food temptations on weight watching goal importance, intentions and eating behavior. *Appetite*, *53*, 430-433.
- Loewenstein, G. (1996). Out of control: Visceral influences of behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, *65*, 272-292.
- Lydon, J. E., Fitzsimons, G. M., & Naidoo, L. (2003). Devaluation versus enhancement of attractive alternatives: A critical test using the calibration paradigm. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *29*, 349–359.
- Lydon, J. E., Maena, M., Sepinwalls, D., Richards, N., & Mayman, S. (1999). The commitment calibration hypothesis: When do people devalue attractive alternatives? *Personality and Social Psychology Bulletin*, *25*, 152–161.
- Maner, J. K., Gailliot, M. T., & DeWall, C. N. (2007). Adaptive attentional attunement: Evidence for mating-related perceptual bias. *Evolution and Human Behavior*, *28*, 28–36.
- Maner, J.K., Gailliot, M.T., & Miller, S.L. (2009). The implicit cognition of relationship maintenance: Inattention to attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology*, *45*, 174-179.
- Miller, R. S. (1997). Inattentive and contented: Relationship commitment and attention to alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology*, *50*, 758–766.
- Montoya, R.M. (2008). I'm Hot, So I'd Say You're Not: The Influence of Objective Physical Attractiveness on Mate Selection. *Personality en Social Psychology Bulletin*, *34*(10), 1315-1331.
- Myrseth, K. R., Fishbach, A., & Trope, Y. (2009). Counteractive Self-Control. When making temptation available makes temptation less tempting. *Psychological Science*, *20*(2), 159-163.
- Pazhooi, F. (2011). Waist-to-hip ratio, attractiveness and gender discrimination. *Gender and Behaviour*, *9*, 3580-3691.

- Regan, P.C., Levin, L., Sprecher, S., Christopher, F.S., & Cate, R. (2000). Partner Preferences: What Characteristics Do Men and Women Desire in Their Short-Term Sexual and Long-Term Romantic Partners? *Journal of Psychology & Human Sexuality, 12*(3), 1-21.
- Ritter, S.M., Karremans, J.C., & van Schie, H.T. (2010). The role of self-regulation in derogating attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology, 46*, 631-637.
- Tangney, J., Baumeister, R., & Boone, A. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality, 72*, 271-324.
- Thomaz, C.E., & Giraldi, G.A. (2010). A new ranking method for Principal Components Analysis and its application to face image analysis. *Image and Vision Computing, 28* (6), 902-913.
- Trope, Y., & Fishbach, A. (2000). Counteractive self-control in overcoming temptation. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 493–506.
- Vansteenwegen, A. (2007). Verschilligheid en verleiding als noodzakelijke elementen in de seksuele omgang: een sociaal psychologische visie. *Tijdschrift voor Seksuologie, 31*, 195-201.
- Whisman, M.A., Gordon, K.C., & Chatav, Y. (2007). Predicting sexual infidelity in a population-based sample of married individuals. *Journal of family Psychology, 21*(2), 320-224.